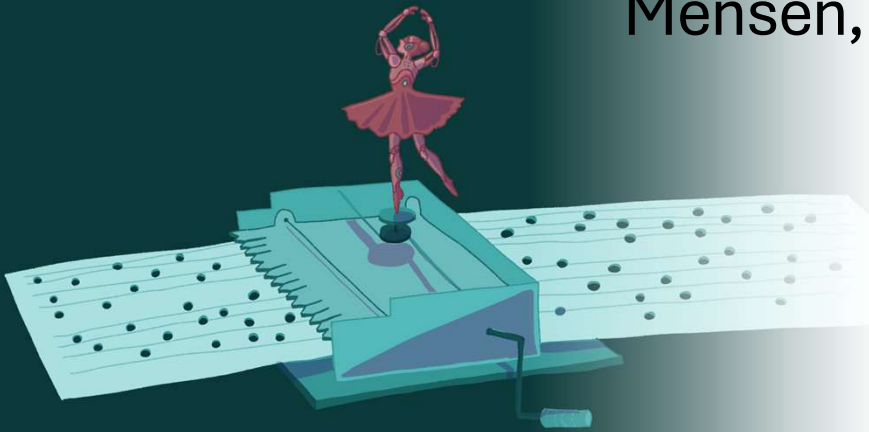

1

Nexus Mensen, Informatie, AI

Petra Bolhuis
Maieutiek.nl

1

Inhoud en werkwijze

- Tien colleges over de veranderende informatienetwerken in de menselijke geschiedenis.
- Met als achterliggende vraag: in hoeverre is de ontwikkeling van AI echt anders dan alle andere informatienetwerken?
- Gebruikmakend van de analyse van Harari, die over zichzelf zegt dat hij een goed geïnformeerde buitenstaander is, aangevuld met actuele informatie van Michiel van der Meer die werkt in AI.
- Daarnaast *maak* ik gebruik van filosofen die hebben geschreven over de wending naar de taal, zoals Foucault.
- Tenslotte gebruik ik aanvullende teksten o.a. *Papyrus* van Irene Vallejo en *De orde van het spreken* van Foucault om te laten zien wat eerdere grote veranderingen in informatiestromen teweeg brachten.

2

Praktisch

- Alle informatie, de PowerPoints en achtergrondinformatie staat op www.Maieutiek.nl onder '*cursusmateriaal*'.
- De leeswijzer daar verwijst naar Harari zoals genoemd in de college informatie.
- Alle andere boeken zullen worden genoemd in de bijlage bij de slottekst. Paginanummers zullen waar mogelijk in de PowerPoint worden vermeld.
- Jullie eigen tips, linkjes en opmerkingen kunnen jullie op de website delen via de knop '*Samen weten we meer*'.

De these van Harari in denkstappen

- Harari's these is : 'De mensheid vergaart veel macht door het opzetten van grote samenwerkingsnetwerken, de manier waarom mensen dat doen is vatbaar voor een onverstandig gebruik van die macht.' (zie blz 12)
- 'Onze neiging onbeheersbare krachten op te roepen komt niet voort uit de individuele psyché, maar uit de unieke manier waarop onze soort in groepen kan samenwerken.'
- Het is een netwerkprobleem.
- Specifieker: het is een informatieprobleem.

Aanname en mensbeeld

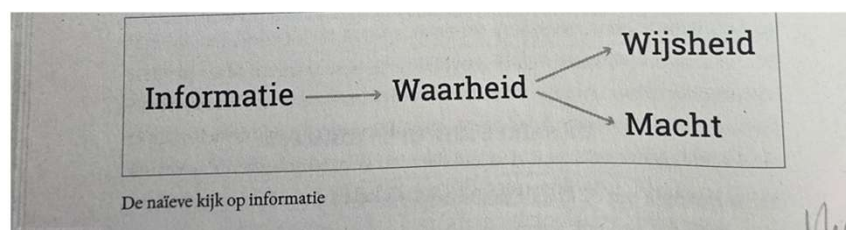

‘Individuele mensen willen doorgaans graag de waarheid over zichzelf en de wereld te weten komen, maar grote netwerken verbinden hun leden en creëren orde met behulp van verzinsels en fantasieën.’ (12)

En

‘We moeten niet klakkeloos aannemen dat netwerken op basis van waanideeën automatisch gedoemd zijn.’

De naïeve kijk op informatie

Hoe is het zo gekomen?

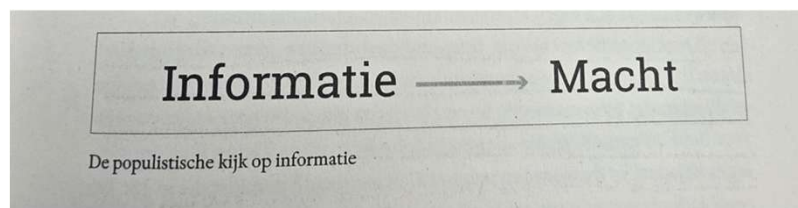
- De oorzaken van alle problemen worden gedacht in relatie tot de aanname dat meer informatie ook meer kennis en meer wijsheid voortbrengt.
- We zien hier een typische Verlichtingsgedachte die als onderliggend idee ook nog uitgaat van één waarheid en één wijsheid die, naar mate tijd en ontwikkeling voortgaan, zich onder meer en meer mensen verspreidt.
- Als de wereld niet moreel eenduidiger en beter wordt dan is dat een gevolg van onvoldoende informatie of van onvoldoende verspreiding daarvan. Harari zegt dit is het achterliggende idee van het computer tijdperk en het internet (16)

Maieutiek_College mensen, informatie en AI- nj 2025

7

7

De populistische kijk op informatie

Maieutiek_College mensen, informatie en AI- nj 2025

8

8

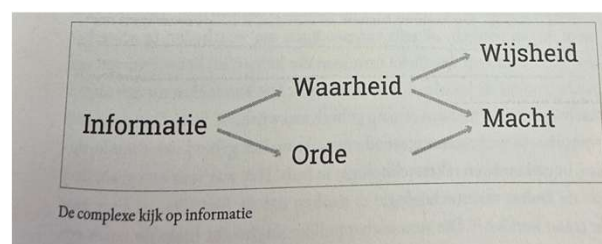
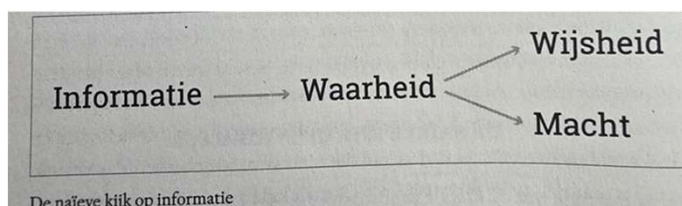
Wat kan er misgaan?

- ‘Het populisme stelt dat zoiets als objectieve waarheid überhaupt niet bestaat en dat iedereen ‘zijn eigen waarheid’ heeft die aangewend wordt om rivalen te bedwingen. ‘Volgens dit wereldbeeld is macht de enige realiteit’, schrijft Harari op blz 23.
- Harari zegt: ‘De vraag zal dan altijd zijn: Wiens waarheid is dit en welke privileges worden hiermee gediend.’ (24)

Wat hier dus mis kan gaan is dat de verkeerde groep, d.i. de groep waar jij geen deel van uitmaakt, de macht krijgt over de informatiestromen.

De complexe kijk op informatie (blz 71)

De werkelijkheid, de mensen en de informatienetwerken

- Harari klaagt over linkse- en rechtse partijen die een verhaal spinnen waarbij de waarheid en de feiten niet meer ter zake doen, omdat het altijd gaat over macht en orde.
- Marxisten en rechtspopulisten verschillen daarin minder van elkaar dan we vaak denken. (24)
- Kijkend naar het verleden staan andere zaken dan ideologische verschillen centraal in de menselijke geschiedenis: Het gaat voor Harari altijd over informatienetwerken van verschillende kwaliteiten. Er zijn op mythen of bureaucratie gerichte systemen, totalitaire of democratische systemen en zelfcorrigerende of niet- zelfcorrigerende systemen.
- Het woord 'systemen' in Nexus onderscheidt zich van het woord 'verhalen' in Homo Deus en dat doet er m.i. toe.

Maieutiek_College mensen, informatie en AI- nj 2025

11

11

Volgende week: Wat is informatie eigenlijk?

- Wat is informatie eigenlijk?
- Waarheid, feiten en verhalen.
- Informatie opdoen, bewaren, verspreiden en terugvinden en de technieken die mensen daarbij nuttig vinden.

Maieutiek_College mensen, informatie en AI- nj 2025

12

12